

Mulgi murre ek kiil – Karksi, Halliste, Helme, Tarvastu ja Paistu kihelkondade kõneldud murdekiil.

Mulgi murre jagates viies murrakus: Karksi, Halliste, Helme, Tarvastu ja Paistu. Nii om egäüits raasike esitmuudu. Rohkemb üttemuudu om Halliste ja Karksi kiil; Tarvastu ja Paistu kiil. Helme murrakun om kige rohkemb Tartu ja Võru murde mõjutusi, sõnu ja vorme, midä mudu Mulgimaal es tarvitede, nt *õkva, me ollimi, üteli äid sõnnu* jne.

Mulgi murde pääjoone:

Vokaalharmonia – kui sõna 1. silbin om täpitähe või e, sõs om kah sõna lõpu täisääliku täpitähe, nt *emä, püündmä, mütäs* jne.

Sõna akatusen ei ole ilmangi h-tähte – *unt, iir, õikame, ammas, äärbän* jne.

Sihenütleva käänte lõpp n – *mõtsan, annan, mahan*.

Ilma lõpote mitmuse nimetev – *muna, sia, latse, kardule, päevä* jne.

Keskvärde lõpp mb või mp – *suuremb, kergemb, nooremp, valgemp* jne.

Ülivõrre tetäs sedäsi, et KIGE pandas keskvärdele manu – *kige paremb, kige uuvemb* jne.

Pika täisääliku muutus sõna tüven – *süük-söögi, puut-poodi, piit-peedi, kiil-keele, suul-soola* jne.

U ja Ü täisäälikuühendin lääve VV-s – *laud-lavva, põud-põvva, raud-ravva, müvvä, tuvva* jne.

Sõna alguse kaasäälikuühendist om edimene kaasäälik kadunu: *repp, liit, limp, leit, riik* jne.

O puudumine järgsilbin – *autu, Einu, silu, autumaat, setu, Võru* jne.

Tingiva kõneviisi ja saava käänte lõpu KS asemel SS – *pikäss, mia tahass, lääss, nooress* jne.

Peenendus – *punkt, pallu nalla, kaal (kaalikas), korv, konks, võtt (minevik), eng, kuuk* jne.

Ainsuse 1. pööre om ilma lõpote – *ma tule-tulli, üteli-ütli, kõnni-kõndsi, ole-olli* jne.

Mineviku eitus om ES – *es ole, es taha, es mõista, es lää* jne.

Ilmaütleva käänte lõpp -TE, -DE – *ilma pojate, nallate, jalgede, uutmede* jne.

Kaasaütleva käänte lõpp -GE – *latsege, paage, noordege, kassige, nallage, seendege* jne.

Kääntelõppe asemel abisõna – *sihen, sissi, siist, pääle, pääl, päält, manu, man, mant, üten, kõrva, ala, all, alt, viirde, veerest, veeren, ette, taga, ihen, taga, iist, tagast* jne.

Koostas: Kristi Ilves

